

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

De Tempore Hyemales

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

De epiphania d[omi]ni. Sermo. iii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30599

na pilla obrinēda noluit audire et cogita-
re etc. Vel ambulanti de nocte et ignoran-
ti viā: cui cū vellent aliq̄ viā ostendere et lu-
minare ante eū deferre noluit aspicere: idō
corruit in foueā. Expone et applica notan-
do q̄ de multis pōt dici illud ps̄. Noluit i-
telligere vt bñ ageret.

De epiphania dñi. Sermo. iij

Serpe illumi-

nare etc. Ecce tenebre opiet ter-
rā et caligo p̄pos. Esa. ix. Sur-
gere debes vt illumineris: qz ecce tenebre
operiet terrā etc. Triplices tenebre operi-
unt terrā. vīz tenebre ignorantie/ tenebre
malicie/ et tenebre miserie. De p̄m̄is ps̄
Nescierunt. s. sp̄alia/ neq̄ intellexerūt sc̄z
abusione suā circa mundana/ in tenebz am-
bulant. qm̄ vt bñ Osee. iij. Non est scien-
tia dei in terra. De sc̄dis Prouer. iij. Via
impioꝝ tenebrosa nesciunt vbi corruunt.
His tenebris terra operata ē. qm̄ vt habet
Osee. iij. Maledictū et mendaciū: furtū:
et homicidiū: et adulteriū inundauerūt. et
Gen. vj. Repleta ē terra iniquitate. De ter-
rijs pōt intelligi illud Job. xvij. Post tene-
bras spero lucem. s. post tenebras p̄nt̄
miserie spero lucē gl̄ie. **Salutatio**

Pro p̄mo art. An ch̄i natiuitas oibz
debuert esse manifesta. **Q** sic. De
nostr manifeste veniet. inqt ps̄. **C**on-
tra Esa. xlvj. Tu es deus abscondit̄ ser-
uus israel et saluator. Rñdet Tho. in. iij. pte.
q. xxvj. Natiuitas ch̄i nō debuit oibz cō-
uenienter esse manifesta. Primo q̄dem q̄
p̄ hoc impedita fuisset hūana redemptio q̄
p̄ crucē eius pacta est. qz sicut d̄r. **L**o. q.
ij. Si cognouissent nunq̄ dñm gl̄ie cruci-
fixissent. Sc̄do qz hoc diminuisset meri-
tum fidei p̄ quā venerat hoies iustificare.
fm̄ illud Rom. viij. Iustificatio dei p̄ fi-
dem iesu ch̄i. Tertio qz per h̄ venisset i-
dubium p̄itas humanitatis eius. Qd̄ aut̄ ait
ps̄. De n̄r manifeste veniet/ loquit̄ de se-
cūdo aduentu. Hec Tho. **P**ro funda-
mento. Via q̄ a deo p̄cedunt/ ordinate fi-
unt. Nam de his q̄ a natura fiunt d̄r p̄hs
xvj. de animalibz. Qd̄ sit a natura nō ē si-
ne ordine. Sic ḡ impleta sunt ch̄i myste-

riayt nec ibi fuerit supabundantia neq̄ de-
fect̄. Vñ Horaci⁹ in epl̄s. Est mod⁹ in
rebus: sunt certi deniq̄ fines. Quos syltra cī
tr̄q̄ neq̄t p̄sistere rectū. Non dubiū ḡ q̄n
circa natiuitatē saluatoris oia ordinate fa-
cta sunt. Cum ḡ querit̄ An ch̄i natiuitas
etc. Dic rñ. vt s. **E**t contemlemur q̄con-
uenienter facta sunt n̄re salutis mysteria.
Primo q̄dem pauci de p̄lo gentiū vocatē
sunt vt significaret gentiū plenitudo in fi-
dem ch̄i ingressura. Videm⁹ eim̄ in ope-
ribz nature q̄ in paucis granis seminatis
colligit̄ multa messis q̄q̄ aut̄ paucis mā-
nifestā voluerit fieri suā natiuitatē tñ vtr̄
qz p̄lo tā iudeoꝝ q̄ gentium manifestari
voluit q̄ veniebat p̄ salute oim̄ pati. Leo
papa in ser. Dox ab omnibz voluit agno-
sci q̄ p̄ omnibz dignat⁹ est pati vt p̄ hoc eū
denter ostenderet qm̄ sic dicit Paul⁹. **I**. Tim.
ij. De⁹ vult oēs homies saluos fieri et ad
cognitionē veritatis venire. Sed heu licet
oēs vocent. tñ pauci ch̄m audiunt/ et ml-
to plures diaboli sequunt̄ q̄ ch̄m. Q̄
sunt lubrici gaudi etc. **F**igura. ij. Regū.
xv. Plures erant cū ablatone q̄ blandimē-
tis eos seduxit: q̄ euz dauid q̄ verus erat
rex isrl. et. j. **D**ach. ix. Non remanserunt
cū iuda nisi octingenti. Et in exercitu ba-
chidis et alchim p̄ditoris viginti milia pu-
gnatoꝝ. Expone etc. **I**o. **D**act. xx. **V**ul-
ti sunt vocati pauci p̄o electi.

Pro sc̄do art. In p̄cedenti etc. Nūc de
illuminatoꝝ sedulitate: quō diligenter
inquisierunt et venerunt festinātes. vbi t̄
tria p̄meranda.

Primū est velox itineris aggressio
Sc̄dū est sollicita inq̄stio.
Tertium est perficiendi itineris acce-
leratio.

Primū est velox itineris aggressio. Sta-
tim in viā stella et habita intelligētia ag-
gressi sunt iter vt veniret ad adorandū pu-
erū natū. Vñ **D**at. ij. Cū nat⁹ esset iesus
in bethleē iude in diebz herodis reg⁹ ecce
i. in p̄m̄p̄ et statim magi ab oriente hie
rosolymā venerunt. Ita et nos habita dei
noticia n̄ tardem⁹ aggredi salutis iter. imo
vt d̄r Greg. in q̄dā hom̄. Iesum quē men-
te cognoscant ope sequimur. **S**c̄dū est so-
licita inq̄stio. Venierūt eim̄ in ciuitatē regi-
am. s. hie l̄m̄ q̄rentes et dicētes **V**bi ē na-

De Epiphania domini

tus est rex iudeorum: venim? zc. Nota quod i
istis p̄bis ch̄m vex hoīem vex regē: z ve
rum deū p̄fessi sunt sic dicit Remig? Et
Chryf. dicit. Nunquid nesciebant q̄ in He
rusalē regnabat herodes/ nunquid nō intel
ligebant q̄ q̄cunq; rege viuente/ alterū re
gem p̄nunciar aut morat p̄m̄ in sangui
ne. sed dū p̄siderabant regem futurū non t̄
mebant p̄sentē: adhuc nō p̄siderant ch̄istū
z iam parati erant mori p̄ ch̄o. O beati
magi q̄ ante conspectū crudelissimi regis
p̄uisq; ch̄m viderent facti sunt confessio
res ch̄i. Hec Chrysof. Audiens autē hec
herodes turbat? est et oīs hierosolyma cū
illo. Chryf. Sicut ramū arboris in excel
so possum leuis etiā aura mouet: sic sub
limes hoīes in culmine dignitatū existen
tes: leuis etiā fama cōturbat. Greg. Ce
li Regnato rex terre turbatus ē qz nimirū
altitudo terrena p̄fundit cum celsitudo ce
lestis aperit. Aug?. Quid erit tribunal iu
dicantis qm̄ sup̄bos reges cuna terreat i
fantis. Non solū autē herodes turbat? ē s; z
omnis hierosolyma cū illo. i. maiores ci
uitat? fauentes ei: oēs p̄ncipes sacerdo
tū z scribas sciscitabat ab eis vbi ch̄s na
sceret. Ad qd̄ illi dixerunt. In bethleē iu
de ciuitate dauid. allegātes p̄phetiā q̄ h̄f
Zichē. v. Et tu bethleem terra iudazē.
O miseri q̄ alijs locū natiuitatis cōsidunt
nec tñ ad eū adorandū venerunt seu prexe
runt Aug? in ser. Alijs demonstrato vite
fonte ip̄i mortui sūt siccitate: siles facti sūt
lapidib; militarijs q̄ hominib; ostēdūt
nec ip̄i ambulare possunt. Siles etiā fab; s;
arce noe q̄ alijs vbi euaderent p̄stiterunt z
ip̄i in diluuiū perferunt. Siles illis q̄ sunt
myle lit eratores q̄ sepe sunt ad dñm q̄
rendū tardiores. Audito itaq; loco natiui
tatis ch̄i. herodes clam vocat? magis di
ligenter didicit ab eis t̄ps stelle q̄ app̄aru
it eis. Chryf. Occulte vocauit eos q̄ nō
viderēt iudei q̄s habebat suspectos ne for
te q̄s regē sue gentis amantes p̄derent cō
silium ei?. Mittens igit̄ eos in bethleem
dicit. Ite z interrogate diligēt de puero
zc. O astutia serpentina: qz sic d̄t Greg.
in hom. Adorare eū seuelle simulat vt hūc
si inuenire possit extinguat. Et Chryf. su
p̄ Barth. Deuotionē p̄mittebat z mali
cijs cordis sui bu militat? colore depinge

bat. Talis em̄ ē p̄suetudo malignoz oīm
qm̄ aliquē in occulto grau? ledere volunt
humilitatē z amicitias illi fingūt. Leo pa
pa. Quā felix foret si magoz imitaret fidē
z p̄tereret ad religionē qd̄ disponebat ad
fidē. Scdm̄ est p̄ficiendi itineris ac
celeratio: statim em̄ cū audissent regē abie
runt. z ecce stella quā viderant in oriente
antececebat eos vsq; dū venies staret suā
p̄raybi erat puer. Chryf. Ex h̄ ostendit q̄
cū stella p̄durisset eos magos p̄ hierlm/
abscondita est ab eis vt relicti a stella coe
rent in hierlm̄ interrogare de ch̄o simulz
manifestare p̄pter duo. Primo ad p̄fusio
nem iudeoz. qz gemiles stella t̄m̄ō p̄fir
mati: ch̄m per alienas p̄uicias req̄rebāt.
et iudei ab infantia p̄phetias legentes de
ch̄o/ etiā in suis finib; natum nō suscepe
rūt. Demū interrogati sacerdotes vbi na
sciturus foret ch̄s: in suū p̄iudiciū r̄nde
rūt: In bethleem iudazē. Solet et alia rō
assignari. qz vt dicit glo. Auxiliū q̄rentes
humanū iuste p̄diderūt diuinū. Sicut at
dicit Remig?. Stella signat grām dei. he
rodes diaboli. Qui at per pctm̄ se diabo
lo subdit/ grām dei p̄dit. q̄ si p̄ p̄niam a di
abolo recesserit/ grām inuenit: que non di
mittit donec p̄ducatur ad domū pueri. i. ec
clesiam. Magi igit̄ videntes stellā gauisi
sunt gaudio magno valde. Chry. Gauisi
sūt: qz spes illoz nō erat decepta s; ampli
us p̄firmata p̄ mysteriū em̄ stelle itelligē
bant quoniā digit? magni regis exiēdebat
mensurā omnium mūdiatū regū. iō addi
dit magno. Legit̄ autē in legenda lōga Co
lonie q̄ reges isti p̄mo venerunt ad pasto
res/ qm̄ pastores videntes claritatē stelle: i
terrogauerūt occurrētes/ q̄cūā hoc esset.
Audiētes autē q̄ natū puez q̄rerent dixē
runt eis q̄liter angelus eis apparuit nocte
natiuitat? ch̄i cū claritate magna annūci
ans hoc mysteriū/ z quō inueniūt puerū
iacentē in p̄sepio z pannis inuolutū. Quo
audito gauisi sūt z venerūt stella duce ad
locū z rotū iter p̄fecerunt in tredecim die
bus in q̄ apparet eoz diligentia z deuotio
magna. Scdm̄ Hiero. Hi venerūt i dno
medarij q̄ s; velocissimi cursus/ z rātū vna
die currunt q̄ntū equus valid? in trib; In
p̄dicta autē legenda h̄z q̄ lux ibi continuo
aderat vbi ambulabāt: nec i p̄i: nec i m̄ea

Urge illumi

ca cluicbant: nec comedebat. Et die noctu
 q ambulabat. Et norandū q isti reges di
 cunt venisse ex arabia. Due sunt arabie:
 vna contigua et vicina iudee: et respiciē
 rusalē ab oriente de q vident magi venisse
 Alia contigua indie q distat ab hierlm
 vni^o anni itinere: et de hac infra tredecim di
 es nō poterant venire nisi ex speciali mira
 culo. **Un^o Remig^o.** Sciendū q aliq solēt
 dicere q puer q tunc nat^o est in tam breui
 spacio tpsis d extremis finib^o terre eos ad
 se pducere potuit: vel si fuerint successores
 balaā: regio istoz nō d^o distare a terra pro
 missionis rātū. **Jo** in tā breui spacio tpsis
 venire potuerūt: vnde cūq^o aut venerūt: id
 p certo tenendū ē qm diligēt accesserūt.
 Sic etiā nos debem^o festinare: eūtes ad
 chm videndū in bethleē ciuitatē supnam
 alias in magnū periculū incidim^o. **Exē**
plum in Vitaspa. Senex qdā venit in qn
 dā ciuitate vt venderet vasa que fecerat.
 Cūq^o sederet an^o ianuā diuinit^o laborante
 in extremis: vidit eqtes cum eqs magnis
 horribiles: hūtes i manib^o baculos igne
 osirelctis aut eqs an^o ianuā intrauerunt.
 Et ecce infirm^o cepit clamare dicēs. **Dñe**
 adiuua me. Illi aut accedētes et ridentēs
 dixerunt ei. Nunc chm meoz es qn obscu
 rat^o est sol. Non ē iam hora solationis et
 spet: et hec dicētes rapuerūt aiām ei^o. **Ipe**
 qmpe miser nō seruauit morē ecclie: q dicit
 a pncipio. **Deus** in adiutoriu meū intēde
Jo bñ dicit Aug^o lib. v pnia. Null^o expē
 ctet qn peccare nō pōt

Pro tertio. Audistis rē. Sed heu q
 pauci sunt solati de spūalib^o: mlti at
 de spūalib^o. Et certe sollicitudo spūaluz ex
 tinguit sollicitudinē spūalū cum sint p^orie.
 Ad positionē vnius sequit destructio al
 teri^o. vt h^o ff. de instituta actioe. l. Si p^o
 illus. et. xlvij. dis. **Dēs** dilectores diuinita
 rū fortes sunt in terrenis: debiles aut in ce
 lestib^o. **Attendite.** Nōne vituperandū est
 ille q sollicitior esset de domo plena festu
 cis q^o de domo plena sericis et auro textis
 Exponet applica norādo dictū Bernar.
 Sic stulti extimatores de minimis maxi
 mā et de maximis minimā curaz gerunt.

Sermo. iij. de Epiphania.

Surgere te. **Sup** te hierlm ouietur
 dñs: et glia ei^o te videbit **Esa.**
 It. **Jo** surge rē. q^o sup te rē. **Pōt** aut hie
 rusalē exponi mystice triplici sensu. **Allego**
 rico Tropologico et Anagogico.

Primo sensu est ecclia militās.
Secundo ania deuota.

Tertio triūphans ecclia
Sup vtrāq^o or^o ē dñs. **De** pmo. s. sanctā
 eccliaz militatē. vñ pastorib^o q figurabāt
 pastores ecclie. dicit angel^o **Lu. ij.** **Nat^o ē**
 vob^o hodie saluator rē. **Sup** aiām deuotā
 nascit cui d^o **Esa. lviij.** **Quic** in tenebz lux
 tua. i. chm q est lux tua in tenebz. i. in te
 nebz pñtis vite: vel in tenebz. i. in pñcia
 q pus erat tenebrosa. **Sup** triūphantem
 eccliam orit dñs. de q **Apoc. xj.** **Claritas**
 dei illu. eā et lucer. ei^o ē agn^o **Saluatio.**

Prim^o ar. **An** chm hūanitas fuit ado
 rata a mag^o adoratiōe latrīe. **Q.** nō.
 latrīa ē soli deo exhibēda. **Co**tra **Dam.**
Chm ē ver^o ac pfect^o de^o pfect^o hō quez
 adoram^o vna adoratiōe cū p^ore et spūscō et
 incōstaminata carne ei^o. **Risio** sicut dicit
Guillelm^o durādī. **Latrīa** ē cul^o siue ful
 tus q soli deo rependit i recognitionē vni
 uersi dñij qz fecit et creauit nos. **Dic** q
 brūs **Boñ. in. iij. di. ix.** **Laro** chm multipl^o ach
 apif vno mō p toto illo hoie et h mō quia
 hō ille de^o ē rōne psonē vni^o adorand^o est
 adoratiōe latrīe. **Alio** mō vt nominat p^o
 hūanitatē p se nō vt vnitam: et h mō p se
 nō sibi debet adoratio latrīe sed vultē.

Tertio mō qm medio mō vt noiat ipaz na
 turā creatā et sic pcedēdū ē q adorādū est
 adoratiōe latrīe. **Et** qz caro chm nūq^o ē
 parata a p^obo. iō sp ē p^osiderāda vt iuncta
 et sp^o adorāda adoratiōe latrīe. **Hec** **Boñ.**
Un^o mō credēdū ē q fuit adorata a ma
 gis. **Un^o** aut d^o latrīa ē soli deo exhibēda.
Dic doct. subtil^o q ly soli p^o accipi catego
 rice vt syncategorice. **P^oio** mō latrīa ē soli
 deo exhibēda qz i solo dō ē rō sūmi adora
 bil^o vicz rō sūmi dñij. **Syncategorice** at ly
 soli notat exclusionē ab oī alio qd nō ē de^o:
 et tūc distiguēdū ē aut^o excludit a termino
 adoratiōis vel a rōne adorandi. **P^oio** mō
 nō solū de^o ē latrīa adorand^o qz a termino
 adoratiōis nō debet excludi natura